

Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2020-918 (mr. F.H.E. Boerma, voorzitter en mr. R.E. van Lambalgen, secretaris)

Klacht ontvangen op : 30 maart 2020
Ingediend door : Consument
Tegen : ING Bank N.V., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen de Bank
Datum uitspraak : 11 november 2020
Aard uitspraak : Niet-bindend advies
Bijlage : Relevante bepalingen

Samenvatting

Consument vindt dat hij op grond van het Convenant Basisbankrekening recht heeft op een betaalrekening. De Commissie oordeelt echter dat Consument al eens misbruik heeft gemaakt van zijn Convenantrekening en dat hij daarom niet opnieuw aanspraak kan maken op een Convenantrekening. De vordering wordt daarom afgewezen.

1. Het procesverloop

- I.1 De Commissie beslist volgens haar Reglement en op basis van de stukken die beide partijen in deze procedure hebben ingebracht. Het gaat hier om: 1) het klachtformulier van Consument; 2) het verweerschrift van de Bank; 3) de repliek van Consument; 4) de dupliek van de Bank; en 5) de aanvullende stukken van de Bank van 29 oktober 2020.
- I.2 De Commissie oordeelt dat het niet nodig is de zaak mondeling te behandelen. De zaak wordt daarom op grond van de stukken beslist.
- I.3 De Commissie stelt vast dat Consument heeft gekozen voor een niet-bindend advies. De uitspraak is daardoor niet-bindend. Dit betekent dat partijen elkaar niet aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil tussen partijen

Wat is er gebeurd?

- 2.1 Consument hield een (reguliere) betaalrekening aan bij de Bank. In 2018 heeft de Bank deze rekening beëindigd, omdat deze rekening betrokken was bij een fraude-incident.

- 2.2 In mei 2019 heeft de Bank een Convenantrekening geopend voor Consument. Een Convenantrekening is een (basis)betaalrekening waar een consument aanspraak op kan maken op grond van het *Convenant inzake een pakket primaire betaaldiensten* (ook wel het “Convenant Basisbankrekening” genoemd en in deze uitspraak kortweg aangeduid als “het Convenant”). In december 2019 was ook de Convenantrekening van Consument betrokken bij een fraude-incident. De Bank heeft daarop ook deze rekening beëindigd.
- 2.3 Op 13 februari 2020 is Consument onder bewind gesteld. De bewindvoerder heeft de Bank verzocht om een beheerrekening en een leefgeldrekening te openen op naam van Consument. Een leefgeldrekening is een betaalrekening waar onder meer het weekgeld en het kleedgeld op wordt gestort (vanaf de beheerrekening). De onderbewindgestelde heeft toegang tot de leefgeldrekening, maar niet tot de beheerrekening. De Bank heeft enkel ingestemd om een beheerrekening te openen. Aangezien Consument al twee keer betrokken was bij een fraude-incident, heeft de Bank de aanvraag voor een leefgeldrekening afgewezen.
- 2.4 (De bewindvoerder van) Consument is het hier niet mee eens en heeft hierover een klacht ingediend bij de Bank. Uitwisseling van standpunten tussen partijen heeft niet tot een oplossing van het geschil geleid, waarna (de bewindvoerder van) Consument de klacht aan Kifid heeft voorgelegd.

Vordering van Consument

- 2.5 Consument vordert dat de Bank een (leefgeld)rekening voor hem opent.
- 2.6 Consument stelt dat hij op grond van het Convenant recht heeft op een betaalrekening. Volgens Consument mag de Bank een aanvraag weigeren vanwege negatieve antecedenten van de aanvrager, tenzij de aanvraag via een (onder het Convenant erkende) hulpverleningsinstantie wordt gedaan. Consument wijst erop dat de Bank het Convenant heeft onderschreven en dat het kantoor van de bewindvoerder een onder het Convenant erkende hulpverleningsinstantie is.

Verweer van de Bank

- 2.7 De Bank heeft de stellingen van Consument gemotiveerd weersproken. Voor zover nodig zal de Commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

3. De beoordeling

- 3.1 Kan de Bank gehouden worden om voor Consument een (leefgeld)rekening te openen? Dat is de vraag waar deze zaak om draait.
- 3.2 Het beoordelingskader voor deze vraag – oftewel het juridisch kader – wordt gevormd door:
1. de wettelijke regeling van artikel 4:71f t/m 4:71j van de Wet op het financieel toezicht (Wft); en
 2. het Convenant en de *Uitvoeringsinstructie behorende bij het Convenant inzake een pakket primaire betaaldiensten* (“de Uitvoeringsinstructie”).

NB: De relevante bepalingen zijn opgenomen in de bijlage bij deze uitspraak.

- 3.3 In essentie komt het juridische kader op het volgende neer. Artikel 4:71f Wft geeft alle consumenten die rechtmatig in de Europese Unie verblijven het recht op een basisbetaalrekening. Wel zijn er enkele weigeringsgronden; bijvoorbeeld als een consument negatieve antecedenten heeft. Als zo’n weigeringsgrond van toepassing is, dan mag de Bank weigeren om een basisbetaalrekening te openen. In een dergelijk geval kan het Convenant uitkomst bieden. Het Convenant biedt namelijk voor consumenten met negatieve antecedenten alsnog een mogelijkheid om een betaalrekening te openen. De Bank kan het voor deze consumenten verplicht stellen dat de betaalrekening wordt beheerd door een onder het Convenant erkende hulpverleningsinstantie.
- 3.4 Consument heeft aangevoerd dat hij op grond van het Convenant recht heeft op een basisbetaalrekening. De Commissie gaat hier echter niet in mee. In artikel 12 van de Uitvoeringsinstructie is namelijk bepaald dat het principe dat een aanvrager met negatieve antecedenten alsnog een betaalrekening kan openen, *éénmalig* geldt: wanneer er misbruik wordt gemaakt van een Convenantrekening, kan de (voormalige) betaalrekeninghouder niet opnieuw aanspraak maken op een nieuwe Convenantrekening. De Bank heeft in mei 2019 voor Consument een Convenantrekening geopend, maar die rekening is vervolgens betrokken geweest bij een fraude-incident. Aangezien Consument daarmee misbruik heeft gemaakt van zijn Convenantrekening, kan hij niet opnieuw aanspraak maken op een Convenantrekening.

- 3.5 Consument heeft nog aangevoerd dat hij thans onder bewind staat en dat bij onderbewindstelling de financiële stromen door de bewindvoerder worden beheerd en gecontroleerd. De Bank heeft hierover opgemerkt dat een bewindvoerder wel regelmatig maar niet continu (24 uur per dag en 7 dagen per week) een rekening van een onderbewindgestelde kan controleren, terwijl in gevallen waarbij een consument als geldezel optreedt de gelden zo snel mogelijk worden opgenomen van de rekening. Onderbewindstelling biedt volgens de Bank daarom geen adequate bescherming tegen misbruik van de betaalrekening. De Commissie volgt deze redenering van de Bank. Verder oordeelt de Commissie dat het Convenant maar eenmalig recht geeft op een Convenantrekening en dat het Convenant geen uitzondering maakt in geval van onderbewindstelling. Met andere woorden: het feit dat Consument nu onder bewind staat, maakt niet dat hij voor een tweede keer aanspraak kan maken op een Convenantrekening.
- 3.6 Ook de wettelijke regeling biedt Consument geen uitkomst. In artikel 4:71g lid 2 onder d Wft is namelijk bepaald dat een bank het openen van een basisbetaalrekening mag weigeren indien de aanvrager een basisbetaalrekening had die op grond van artikel 4:71i lid 1 onder f Wft, minder dan twee jaar geleden is beëindigd. Kort gezegd komt het erop neer dat een bank een basisbetaalrekening mag beëindigen als deze rekening is gebruikt voor het plegen van strafbare feiten en dat de bank vervolgens twee jaar lang mag weigeren om een nieuwe basisbetaalrekening te openen. In het geval van Consument is er tweemaal een rekening beëindigd vanwege misbruik: eerst de reguliere rekening en daarna de Convenantrekening. De reguliere rekening had meer faciliteiten dan een basisbetaalrekening en kwalificeerde daarom niet als een ‘basisbetaalrekening’ (zoals gedefinieerd in artikel 1:1 Wft). Dit is van belang, omdat artikel 4:71i lid 1 onder f Wft van een *basisbetaalrekening* spreekt en de weigeringsgrond van artikel 4:71g lid 2 onder d Wft dus enkel van toepassing is bij misbruik van een *basisbetaalrekening*. De in mei 2019 verstrekte Convenantrekening kwalificeerde wél als een ‘basisbetaalrekening’. En aangezien Consument misbruik heeft gemaakt van deze basisbetaalrekening, is (in ieder geval) de weigeringsgrond van artikel 4:71g lid 2 onder d Wft van toepassing. Wel merkt de Commissie op dat deze weigeringsgrond – anders dan artikel 12 van de Uitvoeringsinstructie – slechts twee jaar van toepassing is.
- 3.7 De conclusie van dit alles is dat de Bank nu niet gehouden kan worden om voor Consument een (leefgeld)rekening te openen. Dit betekent dat de vordering van Consument moet worden afgewezen.

4. De beslissing

De Commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is een niet-bindend advies. Tegen deze uitspraak staat geen hoger beroep open bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. U kunt de zaak nog wel aan de rechter voorleggen.

U kunt, binnen twee weken na de verzenddatum van deze uitspraak, bij de Voorzitter van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening schriftelijk een verzoek indienen tot herstel van kennelijke vergissingen in de uitspraak. U moet daarbij met name denken aan correctie van reken- of schrijffouten en verbetering van namen en data. De volledige procedure met de termijnen die daarbij in acht moeten worden genomen staat beschreven in artikel 40 van het Reglement.

Bijlage: relevante bepalingen

Wet op het financieel toezicht (Wft)

Artikel 4:71f Wft

1. Een bank die in Nederland betaalrekeningen aan consumenten aanbiedt, stelt consumenten die rechtmatig in de Europese Unie verblijven op verzoek in de gelegenheid een basisbetaalrekening in euro's aan te vragen en te gebruiken, ongeacht de nationaliteit of woonplaats van de consument en ongeacht enige andere grond als bedoeld in artikel 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

(...)

4. De bank opent een basisbetaalrekening uiterlijk tien werkdagen na ontvangst van de volledige aanvraag, tenzij een of meer van de weigeringsgronden, bedoeld in artikel 4:71g van toepassing zijn.

(...)

Artikel 4:71g Wft

2. Een bank mag voorts het openen van een basisbetaalrekening weigeren indien de aanvrager:

(...)

d. een basisbetaalrekening had die op grond van artikel 4:71i, eerste lid, onderdeel f, minder dan twee jaar geleden is beëindigd; of

(...)

Artikel 4:71i Wft

1. Een bank kan een overeenkomst met de houder van de basisbetaalrekening of een raamovereenkomst waarin toegang tot een basisbetaalrekening wordt geregeld eenzijdig beëindigen indien de houder van die rekening:

(...)

f. de basisbetaalrekening opzettelijk heeft gebruikt voor het plegen van strafbare feiten.

(...)

Uitvoeringsinstructie behorende bij het Convenant inzake een pakket primaire betaaldiensten

12. Blokkering en opzegging

(...)

Het principe dat een aanvrager met negatieve antecedenten samen met een onder het Convenant erkende hulpverleningsinstantie alsnog een betaalrekening kan openen, geldt éénmalig. Wanneer misbruik wordt gemaakt van de onder het Convenant geopende betaalrekening kan deze door de bank worden opgezegd. De (voormalige) betaalrekeninghouder kan in dat geval niet opnieuw aanspraak maken op een nieuwe betaalrekening onder het Convenant.